

BLOGI

Blogi: Pitääkö kotitalouksien velan kasvuun puuttua?

Rahoitusvakaus | 07.09.2016 | Jukka Topi

KIRJOITTAJA

Jukka Topi
Johtava neuvonantaja

Unto Hämäläinen kirjoitti Helsingin Sanomien Kuukausiliitteeseen (3.9.) kiinnostavan artikkelin, jossa hän halusi varoittaa muun muassa Suomen Pankkia kotitalouksien velkaantumisesta. Huoli on aiheellinen, sillä kotitalouksien velkaantumisen liiallinen kasvu kasvattaa rahoitusjärjestelmän riskejä ja voi voimistaa talouden kriisiä, jos velkaantuneet kotitaloudet esimerkiksi reagoivat ongelmiin supistamalla hyvin voimakkaasti kulutustaan. Kuten Hämäläinen toteaa, kotitalouksien velkaantumisen rajoittaminen ei ole kuitenkaan ongelmatonta.

Suomen Pankki on jo pitkään kiinnittänyt vakausarvioissaan huomiota kotitalouksien velkaantuneisuuden kasvun aiheuttamiin ongelmiin.¹ Suomen Pankki ja Finanssivalvonta muistuttivat yhteisessä raportissaan viimeksi kesäkuussa, että kotitalouksien velkaantuneisuus on rakenteellinen ongelma ja luo uhkia rahoitusjärjestelmän vakaudelle.²

Kansainvälisen finanssikriisin myötä viranomaiset ovat aiempaa laajemmin havainneet, että on paitsi seurattava rahoitusjärjestelmän vakauden riskejä aiempaa tarkemmin, myös pyrittävä torjumaan ne jo etukäteen. Toimenpiteitä riskien torjumiseksi kutsutaan *makrovakauseräpolitiikaksi*. Englannista käännetylle monipolviselle nimelle on syynä. Makrovakauseräpolitiikalla halutaan varmistaa, että rahoitusjärjestelmä toimii kokonaisuutena vakaasti ja palvelee hyvin koko kansantaloutta. Se on uusi politiikan lohko, joka eroaa esimerkiksi rahapolitiikasta tai yksittäisten pankkien valvonnasta.

Mitä kotitalouksien velkaantuneisuuden tuomille riskeille sitten voidaan tehdä ja on jo tehty? Yksi mahdollisuus on rajoittaa velkaantuneisuuden kasvua. Lisäksi voidaan tehdä muutakin, kuten varmistaa, että niin kotitaloudet kuin pankitkin ovat varautuneet velkaantumisen mukanaan tuomiin ongelmiin.

Suomessa tuli heinäkuun alussa voimaan lainakatto, joka asettaa ylärajan asuntolainan koolle suhteessa vakuuksiin. Laissa suoraan asetettu lainakatto varmistaa, että asuntolainan ottajilla on riittävästi vakuuksia ja rajoittaa välillisesti kotitalouksien velkaantumista. Samalla lainakatto pienentää pankkien riskejä. Se ei kuitenkaan ole sellaisenaan riittävä väline ehkäisemään asuntomarkkinoiden ylilyöntejä.³

Osa makrovakauseräpolitiikan toimenpiteistä perustuu sen sijaan Finanssivalvonnan johtokunnan päätöksiin. Kesäkuussa se päätti ryhtyä toimiin alarajan asettamiseksi asuntolainojen riskipainoille. Päätöksen keskeinen peruste oli juuri kotitalouksien velkaantumisen pitkäaikainen kasvu. Alarajalla halutaan varmistaa, että pankeilta vaadittava oman pääoman määrä seuraa velkaantumisen myötä kasvaneita riskejä.

Kotitalouksien liiallisesta velkaantumisesta johtuvien tai muiden rahoitusjärjestelmän toimivuutta uhkaavien riskien torjuminen ei ole mitenkään helppoa tai suoraviivaista. Vaikeassa taloustilanteessa kovin rajut toimet velkaantumisen vähentämiseksi voisivat kuristaa kulutusta ja estää talouden elpymisen – tai johtaa sääntelyn kiertämiseen. Talouden kestävä elpyminen ei kuitenkaan voi pysyvästi perustua kotitalouksien velkaantumiselle ilman, että riski uusista ongelmista kasvaa. Makrovakauseräpolitiikan on perustuttava huolelliseen riskien ja mahdollisten toimenpiteiden vaikutusten arviointiin. Toimenpiteet voivat olla hyödyllisiä ja tarpeen, vaikka ne toteutuksen hetkellä tekevätkin kipeää.

Asiasanat

lainakatto, makrovakauseräpolitiikka, velkaantuminen